

Zbierka príkladov dobrej praxe

Autori

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o. (SK)

Ján Dzurdženík, Henrieta Kiraľvargová, Monika Višňovská

BORA94 Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (HU):

Réka Filep, András Lenártek, Adrienn Mixtayné Kerekes, Nóra Nagy

Pixel - Associazione Culturale (IT)

Andrea Anzanello

Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego Spółka Akcyjna (PL)

Justyna Franczyk, Katarzyna Szeremeta, Elżbieta Szczygiel

Vyhlásenie

Prípravu tejto publikácie podporila a spolufinancovala Európska únia prostredníctvom programu Erasmus+. Texty a informácie obsiahnuté v tejto príručke a zverejnené na internetovej stránke projektu a na sociálnych sieťach vyjadrujú výlučne názory autorov a v žiadnom ohľade nepredstavujú oficiálne vyjadrenia, názory a stanoviská Európskej únie a jej orgánov.

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť reprodukováaná bez písomného súhlasu vydavateľa.

Apríl 2019

Stručné zhrnutie.....	3
Miskolci Autista Alapítvány (MAA)	4
Bioszentandrás Biokertészeti.....	6
Molnárkalács	10
Ambulatori della Misericordia di Firenze	13
Centrum sociálneho podnikania Pistoia	16
Fondazione Spazio Reale.....	20
Sociálne družstvo Bajkolandia	25
Sociálne družstvo „SMAK“	28
Sociálne družstvo „ZARBES“	33
Nezisková organizácia Epic – projekt „Deafinitely clean“	36
Obecné služby Raslavice, s.r.o.	39
Práčovňa Wasco (založená Združením mladých Rómov).....	42

Stručné zhrnutie

Príručka dobrej praxe obsahuje rôzne príklady sociálnych podnikov a organizácií, ktoré podporujú sociálne podnikanie v oblasti svojej činnosti v štyroch partnerských krajinách projektu, ktorými sú Maďarsko, Taliansko, Slovensko a Poľsko. Príručka dobrej praxe predstavuje externú prílohu príručky ELDORA a môže sa použiť ako súčasť informácií obsiahnutých v príručke ELDORA, za účelom lepšieho pochopenia situácie a úrovne sektora sociálnej ekonomiky v každej zo štyroch partnerských krajín projektu ELDORA a na základe 12 príkladov z týchto krajín.

MAĎARSKO

Miskolci Autista Alapítvány (MAA)

— Referenčný sektor

Denný stacionár, terapeutická záhrada, osobitná škola, kuchyňa, pracovňa

— Lokalita

Miškovec, Web: <http://www.miskolciautista.com/eng/index.html>

— Poslanie

Prispievať k pozitívnemu vnímaniu cieľovej skupiny, posilňovať sebestačnosť a motiváciu a rozvíjať individuálne zručnosti prostredníctvom vysokého štandardu prípravy, rozvoja a vzdelávania a zabezpečenia upravených a praktických pracovných podmienok.

— Podrobné informácie

Podľa oficiálnych štatistík je v Maďarsku registrovaných okolo 25 000 osôb trpiacich autizmom, avšak podľa odhadov to môže byť až okolo 100 000 osôb. To je veľká sociálna skupina, ktorá má právo a aj potrebu naplneného života. Naplnením tejto potreby je aj sebarealizácia a smerovanie k nezávislosti, ktoré nasledujú po naplnení fyziologických potrieb. Táto skupina potrebuje aj zmysluplnú prácu a voľnočasové aktivity.

Miškovecká nadácia pre autizmus vznikla v roku 1992 v Miškovci a jej hlavným cieľom je vytvorenie špeciálneho domova pre mladých ľudí trpiacich autizmom v neúplnom systéme sociálnej starostlivosti v oblasti umiestňovania, poskytovania plnej starostlivosti a služieb pre mladých ľudí trpiacich autizmom a poruchami intelektu a poskytovania vzdelávania a zamestnania pre týchto ľudí.

Nadácia pre autizmus v Miškovci poskytuje niekoľko druhov riadených služieb pre ľudí s autizmom: škola pre ľudí trpiacich autizmom vo Vargahegyi, denný stacionár, práčovňa, kuchyňa, terapeutická záhrada, zamestnávanie.

— Potrebné zdroje

Nadácia pre autizmus v Miškovci je akreditovaný zamestnávateľ, ktorý je od roku 2013 certifikovaný Úradom pre obnovu a sociálne záležitosti. V roku 2018 v tomto systéme zamestnávania pracovalo 32 osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou. Členovia cieľovej skupiny pracujú na skrátený pracovný čas v jednozmennej prevádzke ako

zaškolení zamestnanci v práčovni, podieľajú sa na údržbe parku a tiež na upratovacích prácach.

Najdôležitejšie finančné zdroje:

V Maďarsku je možné darovať 1 % dane z príjmu fyzických osôb verejnoprospešným organizáciám, čo predstavuje dôležitý zdroj financií.

Rovnako bolo implementovaných niekoľko projektov financovaných zo zdrojov EÚ:

- Dobrovoľná pomoc pre ľudí s autizmom v Nadácii pre autizmus v Miškovci (EFOP-1.3.5-16-2016-00342)

Vďaka podpore z projektu bolo možné zapojiť dobrovoľníkov zo vzdelávacích inštitúcií a firiem. Podieľajú sa na rekonštrukciách a záhradníckych prácach.

- Barka – Sociálna farma (GINOP-5.13-16-2017- 00188)

Cieľom projektu je rozšírenie rozsahu terapeutickej starostlivosti a pracovných príležitostí pre ľudí s autizmom prostredníctvom výstavby skleníkov, kde sa pestuje ovocie a zelenina a navýšením stavu dobytka na farme v obci Szakáld. Ďalším cieľom projektu je poskytnúť vyššiu úroveň starostlivosti vo forme terapeutickej záhrady. Produkty z farmy (zelenina, ovocie, vajcia, kozie mlieko, bravčovina a hydina) sa využívajú v kuchyni nadácie. Okrem poskytovania stravy pre klientov denného stacionára a zamestnancov poskytuje aj donášku stravy. Pre návštevníkov a

znevýhodnené osoby bolo vytvorených 10 ubytovacích miest a špeciálny programový balíček.

- Projekt sadeníc – Práca a priblíženie sa k prírode (SMCA-2012-0435-S)
- Doplnková podpora pre neštátne necirkevné organizácie poskytujúce ústavnú alebo dennú starostlivosť pre zdravotne postihnuté osoby (FSZK 41291/28)
- Schopnosť úspechu 2011

Vyškolili sme 4 mladých zdravotne postihnutých, aby dokázali vykonávať práce v záhrade alebo starostlivosť o zvieratá.

— Časový rámec

1992

— Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)

Nadácia úspešne funguje od roku 1992. Jej aktivity prinášajú prospech celej spoločnosti. Podnik poskytuje širokú paletu služieb pre zdravotne znevýhodnené osoby a ľudí s telesným postihnutím. Poskytuje výrobky, ktoré vyrobili títo ľudia. Okrem toho poskytuje aj pracovné príležitosti pre ľudí s autizmom.

— Udržateľnosť

Nadácia je stabilnou inštitúciou od roku 1992. Má široký rozsah aktivít: terapeutická záhrada od roku 2013, pracovňa a škola od roku 2014.

Bioszentandrás Biokertészet

— Referenčný sektor

Poľnohospodárstvo

— Lokalita

Hernádszentandrás, Web : <http://www.bioszentandras.hu>

— Poslanie

Vytvoriť eko – hospodárstvo a poskytovať v regióne zdravú výživu

— Počet zamestnancov

— Podrobné informácie o činnosti

Hernádszentandrás je malá dedinka so 445 obyvateľmi v Maďarsku medzi Miškovcom (HU) a Košicami (SK).

Asi pred 25 až 30 rokmi sa na tomto území zastavil všetok vývoj, ktorý viedol k nezamestnanosti, starnutiu obyvateľstva a migrácii. Takmer dve desaťročia obyvatelia dediny doslova vegetovali v beznádeji. Dokonca aj ich škola bola zatvorená. Pri nedostatku intelektuálneho kapitálu obec úplne stratila svoju identitu. Avšak táto krajina má čo ponúknuť; môže poskytnúť kvalitné miestne výrobky miestnym obyvateľom a okolitým obciam, dokonca zásobovať niekoľkonásobne medzinárodne ocenenú reštauráciu s názvom „Anyukám Mondta” (Moja mama povedala) v neďalekom Encsi.

V roku 2006 bol za starostu zvolený mladý dvadsaťšesťročný muž, Gábor Üveges. Rozhodol sa dostať dedinu zo stavu letargie. Organizovaním kultúrnych podujatí začal zbližovať obyvateľov. V roku 2008 začal v budove školy realizovať preklenovací program fungujúci mimo školského systému, ktorý zahŕňal množstvo alternatívnych možností pre mladých ľudí v dedine. Na realizáciu svojich plánov získali finančné prostriedky z Nórskeho fondu pre občiansku pomoc. Cieľom vzdelávacieho programu je zlepšiť životné príležitosti pre znevýhodnených mladých ľudí a pomôcť im dohnať svojich rovesníkov.

Vzorová farma bola založená v decembri 2010; jej cieľom bolo realizovať výsadbu ekologickej a ekologicky kontrolovanej zeleniny. Ľudia sa pokúsili naplniť tento projekt pestovaním kvalitných organických výrobkov, férových cien a programom Open Garden, takže BioSzentandrás sa stal najväčšou ekologickou poľnohospodárskou oblasťou na území krajiny.

Počas všetkých rokov, ktoré obyvatelia strávili ničnerobením, zabudli na dôležité zručnosti súvisiace s poľnohospodárstvom. Ako prvý krok museli získať základné poľnohospodárske zručnosti a učiť sa o poľnohospodárstve bez používania chemikálií. Bolo vybraných 25 uchádzačov, ktorí sa zaviazali založiť dlhodobý spoločný podnik. Na spustenie poľnohospodárskeho projektu obec poskytla 6 000 m² pôdy. Potom sa začal špeciálny program 18-mesačného školenia vypracovaného Univerzitou Szenta Istvána v Gödöllő. Mentorom tímu sa stal Matthew Hayes, britský odborník na ekologické

vzdelávanie na univerzite, ktorý žije v Maďarsku 25 rokov. Na základe jeho pokynov nakúpili náradie, semená a vybavenie na zriadenie záhrady. Miestny špecialista s vyššou poľnohospodárskou kvalifikáciou, ktorý sa zaviazal stať sa tímovým inštruktorom pre teóriu a prax, dokázal dobre vychádzať s ľuďmi. Bol pripravený odovzdať zručnosti ekologického poľnohospodárstva na základe metodológie, ktorú vypracovala univerzita.

Z pohľadu riadenia je dôležitá najskôr jasná vízia a dobré plánovanie. Potom, rovnako ako vo väčšine spoločných komunitných projektov, musí byť projekt pripravený veľmi starostlivo, s aktívnou podporou všetkých zúčastnených strán a pod vedením odborníkov na danú tému. Nevyhnutná je aj politická podpora a navýšenie primeraných vlastných zdrojov na implementáciu a spolufinancovanie.

Na začiatku si členovia tímu brali celú úrodu z bio záhrady domov. Neskôr 30 %

produktov výroby smerovalo k zamestnancom a 70 % sa predávalo na miestnych trhoch. V súčasnosti sú ekologické záhradníctvo, eko-tím, duch, chuť, farby, posolstvo, viera a pravdivosť Bioszentandrásu všeobecne známe a rešpektované.

Naším profesionálnym partnerom je

Ekologický poľnohospodársky výskumný ústav; máme vynikajúce partnerstvo so zamestnancami a študentmi Univerzity Mateja Korvína v Budapešti, s Nadáciou rozvoja symbiózy, s Andrásom Szókom, Róbertom Bede a s rockovou skupinou Republika. BioSzentandrás by rád pravidelne prezentoval svoje chute, programy a činnosti deťom, dospelým a rodinám.

— Potrebné zdroje

Za úspechom Bioszentandrás je náročná manažérska práca. Manažment realizoval 4 vzájomne prepojené projekty zo zdrojov EÚ a po dobu 3 rokov sa zúčastňoval na verejnom programe zamestnanosti. Cieľová skupina, z ktorej zamestnávajú ľudí, je zmiešaná a predstavuje sociálne zloženie obce: sú to občania vo veku od 17 do 72 rokov, muži a ženy, Rómovia a Nerómovia, nezamestnaní i zamestnaní.

— Časový rámec (začiatok/ukončenie)

December 2010 – doteraz

— Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)

Pestuje sa tu 28 rôznych druhov zeleniny a 27 druhov bylín. Zelenina sa môže pestovať po celý rok na dva a pol hektároch, v šiestich veľkých a troch malých fóliovníkoch, ktoré sú vykurované spôsobom šetrným k životnému prostrediu.

Sú pravidelným dodávateľom niekoľkých známych reštaurácií.

Zamestnávajú 12 ľudí.

Dom chutí – spracovateľský závod BioSzentandrás – vyrába celý rad rôznych špeciálnych výrobkov.

Na znak uznania ich veľkého úsilia v prospech miestnej komunity boli ocenení niekoľkými prestížnymi oceneniami ako napr.:

- Európska cena za inovácie 2013
- Turnaj sociálnych inovácií Európskej investičnej banky: iniciatíva bola vybraná ako jedna zo 16 najlepších spomedzi celkového počtu 342 súťažiacich

— Ťažkosti/ poučenia

Bioszentandrás sa potýkal s týmito výzvami:

- Potenciálni partneri (napr. susedné obce) nie sú naklonení spolupráci
- Hľadanie vhodných, angažovaných zamestnancov

Slabšie rozvinutý sektor sociálneho podnikania v Maďarsku a následne z toho vyplývajúce finančné ťažkosti, obmedzené zdroje financovania (napr. národné alebo operačné programové výzvy zamerané na sociálne podniky) a nedostatok primeraného legislatívneho a ekonomického prostredia.

— Udržateľnosť

Kľúčom k úspechu je komplexný prístup: obchodné a sociálne aspekty sa berú do úvahy súčasne, pričom stavajú na miestnych podmienkach. V priebehu rokov bola vybudovaná známa značka a teraz sú ekologické záhradníctvo, eko-tím, duch, chuť a farby Bioszentandrásu verejne známe a uznávané. Bioszentandrás je strategickým partnerom a pravidelným dodávateľom reštaurácií na vidieku a v mestách.

Molnárkalács

— Referenčný sektor

Potravinárstvo

— Lokalita

Borsodnádasd, web: <https://www.borsodnadasd.hu/molnarkalacs>

— Poslanie

Oživiť a zachovať starodávnu tradíciu pečenia oplátok

— Počet zamestnancov

6

— Podrobné informácie o činnosti

Hlavným cieľom je zachovať živú miestnu tradíciu, konkrétne pečenie Molnárkalács oplátok v Borsodnádasde. Pôvod, forma a spôsob pečenia sú veľmi podobné príprave oplátky, ktorá sa používa v rímskokatolíckej liturgii. oplátka sa vyrába na ťažkej (5 až 7 kg) okrúhlej panvici zdobenej jedinečnými vzormi, ktorá sa roztvára ako nožnice. Prvú panvicu vyrobili robotníci borsodnádasdskej továrne na plechy, ktorá bola založená v roku 1864. Oplátka Molnárkalács s rôznymi vzormi a príchutami sa piekla hlavne na slávnostné príležitosti podľa tajných receptov miestnych obyvateľov. Ako uznanie zachovania tejto tradície bol Molnárkalács v roku 2012 zaradený do národného zoznamu duševného a kultúrneho dedičstva.

Miestna samospráva v Borsodnádasd kladie veľký dôraz na rozvoj. V predtým nepoužívanej budove bol založený nový „Molnárkalács dom“, ktorý nadväzuje na niekoľko desaťročnú tradíciu pečenia oplátok.

Cieľom rozvoja bolo rozšíriť služby v obci, zachovať, kultivovať a prezentovať

tradíciu pečenia oplátok a získať potrebnú technológiu a nástroje na výrobu a distribúciu miestneho produktu – oplátok Molnárkalács.

Cieľom podniku je oboznámiť sa s týmto tradičným výrobkom a obcou Borsodnádassd nielen v Maďarsku, ale aj v zahraničí. Sociálny podnik sa zúčastňuje na 10 až 15 podujatiach ročne v celej krajine. Počas týchto podujatí predstavujeme verejnosti tradičný spôsob pečenia a je to zároveň aj dobrá príležitosť na predaj výrobkov. Borsodnádassdska samospráva zapojila do prípravy výroby a výberu najlepších príchuť aj miestne občianske organizácie (napr. Jövő Borsodnádassdért Egyesület) . Úlohou riadiaceho tímu je efektívne koordinovať spoločnosť, optimalizovať výrobné náklady a dosahovať ciele predaja (900 000 - 1 milión výrobkov ročne).

Miestna samospráva v Borsodnádassd sa zúčastňuje na rôznych podujatiach, ktoré nám umožňujú propagovať náš produkt a obec na letákoch, obaloch a v publikáciách. Naše výrobky slúžia veľmi rozmanitej klientele.

Oplátka je v regióne čoraz obľúbenejšia, preto čoraz viac malých obchodov predáva náš produkt priamo v okolí. Naším slávnym predajcom sú cukrárne Stühmer a Érseki Palota v Egri. Oplátky sa dajú kúpiť aj v turistických obchodoch a obchodoch so suvenírmi, a aj napriek dopravným ťažkostiam sa ich v Nemecku a na Slovensku predali už tisícky.

— **Potrebné zdroje**

Samospráva v Borsodnádassde má svoju vlastnú spoločnosť s ručením obmedzeným. Vďaka tomu môže samospráva v Borsodnádassde propagovať a predávať oplátky. Za účelom založenia sociálneho podniku musíte zamestnávať 6 osôb a 4 osoby na jeho prevádzku.

— **Časový rámec (začiatok/ukončenie)**

2012 – doteraz

— **Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)**

Národný úrad pre bezpečnosť potravinového reťazca schválil výrobu oplátok Molnárkalács po testovacím monitorovaní v roku 2015.

Dnes na 100 % využívame jednozmennú prevádzku, optimalizovali sme náklady a nastavili konkurencieschopné predajné ceny.

— **Ťažkosti/ poučenia**

Najťažšou úlohou bolo prispôbienie tradičného ručného pečenia neobvyklej výrobnéj linke a zabezpečenie vzhľadu a kvality produktu. Na druhej strane bolo potrebné pripraviť odborne kvalifikovaných pracovníkov do výroby, nájsť optimálny spôsob balenia a baliaci materiál, preskúmať možnosti na trhu a vytvoriť potrebné finančné zdroje pre dosiahnutie nášho cieľa.

— **Udržateľnosť**

Posledné 3 roky ukázali, že sociálny podnik je udržateľný. Potrebuje si udržiavať zákazníkov, aby bol schopný financovať svoje náklady a prevádzku.

TALIANSKO

Ambulatori della Misericordia di Firenze

— Referenčný sektor

Zdravotnícka starostlivosť

— Lokalita

Florenca, Web: <http://www.ambulatorimisericordia.com/>

— Poslanie

Umožniť všetkým občanom, najmä tým, ktorí to potrebujú, prístup k zdravotníckej starostlivosti.

— Počet zamestnancov

Okolo 300

— Podrobné informácie o činnosti

Od svojho vzniku v roku 1200 vykonáva spoločnosť „Venerabile Arciconfraternita della Misericordia di Firenze“ činnosti týkajúce sa prepravy zranených osôb do nemocníc. Následne začala rozširovať svoju pôsobnosť tým, že pomáhala chudobným ľuďom so zdravotníckymi službami, ktoré si nemohli dovoliť. V súčasnosti sa s názvom sociálneho podniku „Ambulatori della Misericordia“ spájajú rovnaké služby, vytvára sa pevný a dobrý vzťah s obyvateľmi a podnik ponúka dostupný typ zdravotnej starostlivosti, v niektorých prípadoch dokonca bezplatne; pričom na prvom mieste je „humanizácia“ zdravotníckych služieb a pozornosť voči obyvateľstvu s obmedzenými príležitosťami. Tieto ciele sú pretavené do nasledujúceho zoznamu služieb:

- Poskytovanie vysoko kvalifikovaných zdravotníckych služieb, ktoré zodpovedajú potrebám občanov
- Poskytovanie bezplatných zdravotných služieb osobám s obmedzenými príležitosťami

- Ponuka bezplatných návštev lekára pre zdravotne postihnutých ľudí, platba za prepravu na kliniky Misericordia
- Poskytovanie bezplatných opatrovateľských služieb
- Poskytovanie domácej ošetrovateľskej služby tým, ktorí to potrebujú

Silnou stránkou tohto sociálneho podniku je práca v jednej z oblastí s najvyšším dopytom po intervencii, napríklad v zdravotníctve, ktoré je oblasťou fungujúcou medzi súkromným a verejným sektorom. „Misericordia” skutočne ponúka rozumné ceny v porovnaní s cenami, ktoré žiada súkromné zdravotníctvo, a rýchle služby bez dlhého čakania, ktoré sa, žiaľ, v talianskom systéme verejného zdravotníctva objavuje často. Okrem toho sa ako uznávaný sociálny podnik zameriava na poskytovanie najlepších služieb občanom, a preto sa snaží poskytovať aj služby navyše. Je to možné aj vďaka každoročným opakovaným investíciám výnosov, ktoré slúžia na ďalšie vzdelávanie zamestnancov, zlepšenie vybavenia, priestorov a kancelárií.

— **Potrebné zdroje**

Sociálny podnik „Ambulatori” potrebuje širokú škálu zamestnancov, aby si vytvoril ten správny tím čo do počtu, ako aj odbornosti. Je tomu tak z dvoch dôvodov: po prvé, sociálny podnik „Ambulatori” má svoje kancelárie rozmiestnené po celej Florencii a preto potrebuje určitý počet zamestnancov; po druhé, ponúkať rôzne služby v zdravotníctve znamená, že musí zamestnávať lekárov a špecializovaný zdravotnícky personál, aby občanom mohol ponúkať rôzne služby. Pokiaľ ide o finančné zdroje, sociálny podnik „Ambulatori” sa môže spoľahnúť na platby za služby konečnými používateľmi, čím sa vytvorí príjem, ktorý sa použije na reinvestíciu na zlepšenie jeho služieb a vybavenia.

— **Časový rámec (začiatok/ukončenie)**

Prebieha

— **Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)**

Príručka dobrej praxe predstavuje konkrétny príklad sektora zdravotníctva uplatňovaného v sociálnej ekonomike. Tento typ sociálnych podnikov nie je v Európe až tak rozvinutý, ale v Taliansku narastá kvôli potrebám obyvateľstva, ktoré potrebuje dobré a zároveň dostupné zdravotnícke služby.

Sociálny podnik „La Misericordia” ponúka rôzne lekárske odbory, ktoré nájdeme vo verejnej alebo súkromnej nemocnici. Zamestnáva približne 200 lekárov, ktorí ponúkajú svoje odborné znalosti, vďaka čomu môže zabezpečovať približne 120 000 zdravotníckych výkonov. Tento pozitívny trend sa každým rokom zlepšuje vďaka rôznym pobočkám „La Misericordia” rozmiestneným v okolí Florencie, ktoré jej umožnili zvýšiť počet služieb pre občanov medziročne o 3,5 % v období rokov 2016 - 2017, čím sa zvýšil počet pacientov v roku 2017 o 13 %, na úroveň 17 000 pacientov.

Všetky tieto výsledky boli možné vďaka schopnosti „La Misericordia” využívať svoje odborné znalosti s cieľom každoročne zlepšovať svoje služby a umožniť občanom, najmä tým, ktorí majú väčšie ťažkosti a nemôžu si dovoliť súkromného lekára, alebo nezvládajú zdĺhavé vybavovanie a čakanie vo verejnom sektore. Tým sa tento podnik stáva inštitúciou, ktorá dokonale zapadá do stredu talianskeho zdravotníckeho sektoru a vyplní medzeru - chýbajúce služby v súkromnom a verejnom sektore.

— Ťažkosti/ poučenia

Sociálny podnik „Ambulatori” sa zvyčajne nestretáva s veľkými ťažkosťami, pretože pôsobí v sektore zdravotníctva, ktorý je vždy potrebný. Okrem toho sociálny podnik „Ambulatori” vďaka svojej histórii v meste Florencia pracuje na poskytovaní zdravotníckych služieb svojim občanom a osobám v núdzi. Roky činnosti pomohli podniku „Ambulatori” integrovať sa do sektora zdravotníctva ako celku, a tak ponúknuť občanom alternatívu k odvetviu verejného a súkromného zdravotníctva. To pomohlo sociálnemu podniku „Ambulatori” naučiť sa, ako osloviť občanov v núdzi a ako adresovať svoje služby konkrétnym skupinám ľudí, aby sa v krátkom čase integroval do verejného sektora ponúkajúceho služby dostupné pre všetkých.

— Udržateľnosť

Keďže ide o najlepší postup zameraný na sektor zdravotníctva, predstavuje činnosť s vysokými šancami na udržateľnosť aj v budúcnosti. Dôvodom je to, že čoraz viac ľudí potrebuje sociálne a zdravotné služby. Keďže tento sektor sociálnych podnikov je zameraný na určitú časť spoločnosti a verejný sektor má problém s čakacími dobami, najmä z dôvodu byrokratických záležitostí, má tento sociálny podnik dobré šance na

rozvoj a šírenie svojich aktivít v celej krajine, najmä v malých oblastiach, ako sú obce a štvrte, v ktorých nemôžu pôsobiť väčšie zdravotnícke zariadenia.

Centrum sociálneho podnikania Pistoia

— Referenčný sektor

Dotovanie sociálnych podnikov

— Lokalita

Pistoia (ale môže pôsobiť v celom regióne Toskánsko), web:
<http://www.socialbusinesslab.org/>, <http://sbflorence.org/>

— Poslanie

Vytváranie možností pre zakladanie sociálnych podnikov

— Počet zamestnancov

3 zamestnanci na plný úväzok, 1 prezident, 7 členov výkonnej rady, 1 výkonný výbor a rôzni obchodní partneri

— Podrobné informácie o činnosti

Centrum sociálneho podnikania (CSP) je združenie, ktoré sa zameriava na podporu sociálnych aktivít v miestnej oblasti Pistoia od roku 2015. CSP sleduje iba sociálne a kultúrne ciele, podporuje kultúru a činnosť sociálnych podnikov v rôznych oblastiach. Projekt CSP je výsledkom spolupráce dvoch talianskych subjektov: „Fondazione Cassa di Risparmio di Pistoia e Pescia“ a „Fondazione un Raggio di Luce ONLUS“, ktorého cieľom bolo vytvorenie podniku s názvom „Pistoia – Mesto sociálneho podnikania“, programu týkajúceho sa podpory kultúry sociálneho podnikania v oblasti Pistoia, čím sa stáva prvým mestom v Taliansku, v ktorom sa tento program realizoval. S cieľom riešiť vyššie uvedené výzvy oblasti Pistoia CSP priamo riadi program „Pistoia – Mesto sociálneho podnikania“ prostredníctvom participatívneho procesu, do ktorého sú zapojení rôzni miestni, národní a medzinárodní aktéri. Hlavnými cieľmi tejto iniciatívy je rozvoj kultúry sociálneho podnikania v oblasti Pistoia; podpora sociálnej zmeny týkajúcej sa obyvateľov tohto regiónu, aby sa mohli stať aktívnymi hráčmi v sociálnych a ekonomických otázkach; vytvorenie systému na podporu rozvoja sociálnych podnikov

medzi miestnymi aktérmi; a stimulovanie vytvárania nových sociálnych podnikov a zároveň podpora tých, ktoré už existujú.

Všetky tieto činnosti sa vykonávajú s cieľom čeliť potrebám v oblasti Pistoia, ktoré vyplývajú z vyššie uvedených problémov. Možnosť podporovať a posilňovať vytváranie sociálneho podnikania môže byť odpoveďou na rôzne otázky spoločnosti v tomto regióne a môže pomôcť rôznym aktérom, napríklad podnikateľom alebo začínajúcim podnikateľom, študentom univerzít a stredných škôl, manažérom, miestnym aktérom a všetkým občanom v tomto regióne. Všetky činnosti vyvinuté CSP majú dôležitý dopad, pokiaľ ide o znalosť miestnych problémov. Napríklad „projekt vzdelávania mladých a sociálne podnikanie“ bol vytvorený s cieľom poskytnúť študentom, ktorí navštevujú 3., 4. a 5. ročník strednej školy správne zručnosti, aby spoznali prostredie sociálnych podnikov. To mladým ľuďom poskytuje možnosť aktívne sa podieľať na miestnom rozvoji a zároveň prostredníctvom tohto nového druhu sociálneho podnikania pozitívne prispievať k rozvoju spoločnosti a svojmu budúcemu zamestnaniu.

Ďalšou dôležitou praktickou činnosťou je program rozvoja nových sociálnych podnikov v Pistoi: cieľom je podpora nových sociálnych podnikov počas dvoch rokov od ich založenia a to v oblasti vytvorenia podniku, prevádzkových aspektov až po zložitejšie aspekty ako je podnikateľský plán, právne a finančné aspekty, online marketing a európske fondy.

Všetky tieto činnosti poskytli oblasti Pistoia skutočný stimul na začatie a riešenie krízy a inovácií prostredníctvom tohto nového projektu. Z hľadiska marketingovej stratégie malo CSP veľký vplyv na miestnu a národnú tlač, zasiahlo komunitu a stalo sa známym, získalo pozitívny prístup k miestnemu kontextu, v ktorom vzniklo. Všetky reakcie boli pozitívne, najmä pokiaľ ide o študentov a mladých podnikateľov v sociálnej oblasti, ktorí sa zameriavajú na zlepšenie miestnych pomerov v Pistoie.

Pokiaľ ide o návrat investícií týchto činností, cieľom SBL je zdieľať znalosti a praktické zručnosti s miestnymi obyvateľmi, aby ich vyškolili a zlepšili realitu sociálneho podnikania v oblasti Pistoia a aby sa vytvorila nová miestna sieť odborníkov v oblasti Pistoia. Táto oblasť môže rásť a riešiť rôzne spoločenské a hospodárske výzvy, ktoré prináša miestny kontext. Od roku 2019 všetky tieto činnosti, pokiaľ ide o podporu sociálneho podnikania v regióne Toskánska, prevzala Yunus Social Business Center

Univerzity vo Florencii, ktorá je centrom, ktoré vykonáva konzultačné a výskumné činnosti v oblasti sociálneho podnikania. Centrum sa snaží šíriť teórie sociálneho podnikania a ponúka podporu súkromným osobám a inštitúciám, ktoré chcú realizovať projekty sociálneho podnikania v Taliansku aj v zahraničí.

— **Potrebné zdroje**

CSP, rovnako ako Yunus Social Business Centre University vo Florencii, je neziskovým subjektom, a preto je každý zisk pochádzajúci z pôsobenia centra znovu investovaný do aktivít zameraných na podporu vytvárania sociálneho podnikania v Taliansku a na celom svete.

Tieto dve organizácie sa skladajú z malého personálu odborníkov v oblasti sociálneho podnikania a sociálnej ekonomiky, ktorí využívajú svoje akademické skúsenosti na pomoc ľuďom, ktorí sa s nimi spoja, aby získali informácie o sociálnom podnikaní a sociálnej ekonomike.

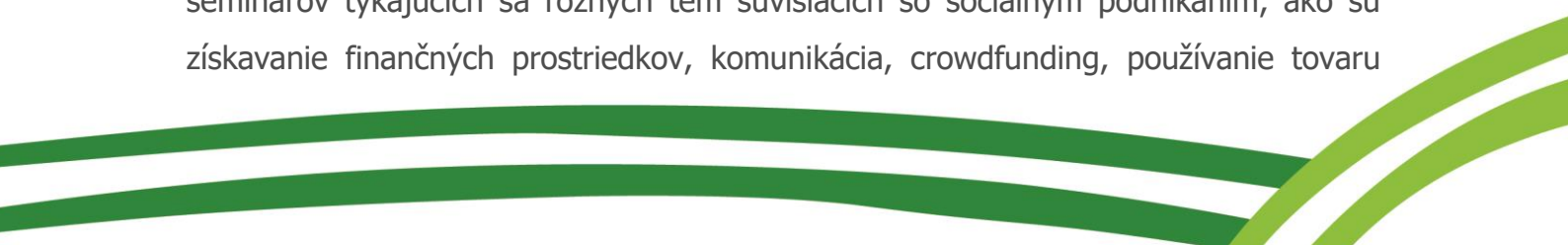
Cieľovou skupinou, z ktorej sú ľudia zamestnávaní, sú mladí ľudia so záujmom zoznámiť sa so sociálnou ekonomikou a zamerať sa na zlepšenie myšlienky sociálneho podnikania na regionálnej, vnútroštátnej a celosvetovej úrovni. Okrem toho môžu akademickí odborníci v oblasti hospodárstva a vlastníci sociálnych podnikov spolupracovať, aby využili svoje odborné znalosti na realizáciu rôznych činností v rôznych oblastiach.

— **Časový rámec (začiatok/ukončenie)**

2015 – 2018 (Činnosť bola prevzatá *Centrom Yunus pre sociálne podnikanie pri Univerzite vo Florencii*)

— **Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)**

CSP dosiahlo dôležité výsledky súvisiace s jeho činnosťami a cieľom propagovať a posilňovať realitu sociálneho podnikania v oblasti Pistoia. Pokiaľ ide o „projekt vzdelávania mladých a sociálne podnikanie“, CSP sa podarilo zrealizovať 6 fáz s celkovým počtom približne 1 600 študentov pochádzajúcich z 8 rôznych stredných škôl. V prvých 5 fázach tohto projektu pracovali na 147 nápadoch sociálneho podnikania. Od roku 2017 CSP zorganizovalo 15 seminárov na tému sociálnych podnikov a 30 seminárov týkajúcich sa rôznych tém súvisiacich so sociálnym podnikaním, ako sú získavanie finančných prostriedkov, komunikácia, crowdfunding, používanie tovaru

zaisteného od mafie, sociálna analýza a európske programovacie a finančné výzvy. Do všetkých týchto aktivít CSP sa zapojilo 350 ľudí. CSP sa môže pochváliť tým, že pomohlo rozvíjať dobré nápady v projektoch sociálneho podnikania. Celkovo sa vďaka aktivitám CSP v regióne Pistoia objavili 3 myšlienky financovania sociálneho podnikania a 2 z nich sú v súčasnosti už založené a aktívne. S odkazom na silné stránky, ktoré predstavuje sociálne podnikanie propagované CSP, je zrejmé, že jeho projekty boli úspešné medzi ľuďmi v oblasti Pistoia, ktorí sa zúčastnili na školeniach a workshopoch, a výsledné dobré nápady, ktoré v rámci projektu vznikli, sa budú v budúcnosti realizovať. To znamená, že cesta formou založenia podniku, ktorú ponúka CSP, funguje dobre, najmä pokiaľ ide o zapojenie mladých študentov. Vďaka pevnej organizačnej schéme a malému personálu troch zamestnancov poskytuje CSP možnosť rýchlej zmeny a prispôsobenia sa potrebám a oblasti, v ktorej podnik pôsobí.

CSP ponúka dôležité príležitosti aj pre komunitu žijúcu v Pise, delí sa o poznatky o nových spôsoboch podnikania v sociálnom podnikaní, aby sa medzi mladými ľuďmi a podnikateľmi vytvorilo povedomie o tom, ako čeliť ekonomickým a sociálnym problémom v meste Pistoia a jeho okolí.

— Ťažkosti/ poučenia

Jednou z rôznych ťažkostí, s ktorými sa stretáva Centrum sociálneho podnikania pri propagácii svojich aktivít, je schopnosť zdieľať a propagovať svoje iniciatívy na území Pistoia a všeobecne v Toskánsku. Tieto ťažkosti sa objavili najmä na začiatku činnosti CSP, kde sa len málo organizácií spoliehalo na územné iniciatívy.

Druhým problémom, ktorý sa vyskytol, bolo vytvorenie siete kontaktov okolo oblasti Pistoia a využitie zdrojov, ktoré toto územie ponúka. Tento problém poukazuje na nedostatočnú prítomnosť terciárneho sektora, kde sú problémy nielen vo vzťahoch medzi CSP a organizáciami, s ktorými pracuje, ale aj medzi rôznymi organizáciami.

— Udržateľnosť

Udržateľnosť tohto sociálneho podnikania je reálna, pretože sa týka všeobecného rozvoja alebo posilňovania sociálnych podnikov. Z hľadiska času je projekt trvalo udržateľný v budúcich rokoch, pretože do svojich aktivít zapája študentov alebo mladých podnikateľov v sociálnej oblasti, ktorí v minulosti tento projekt využili a získali

zručnosti v sociálnom sektore, čím potvrdili zmysel projektu a dobré výsledky, ktoré prináša.

Tento typ sociálnej činnosti vykonávanej CSP v oblasti Pistoia možno replikovať aj v iných kontextoch a sektoroch. Je to možné vďaka jeho všeobecnému cieľu prípravy mladých ľudí a mladých podnikateľov žijúcich v tomto konkrétnom miestnom kontexte na realitu sociálneho podnikania. Uplatňovaním rovnakej štruktúry kurzov a aktivít, ktoré ponúka CSP pre študentov stredných a vysokých škôl a podporných programov na vytváranie a realizáciu pracovných projektov sociálnych podnikov, by bolo možné tento projekt presunúť aj do iných kontextov v Taliansku, ktoré sa potýkajú s rovnakými sociálnymi a ekonomickými výzvami ako oblasť Pistoia. Okrem toho by sa tento model podpory mohol rozvíjať aj v iných krajinách, ktoré majú rovnaké problémy na lokálnej úrovni. Napríklad projekt „Mesto sociálneho podnikania“ sa už rozvíja v iných mestách v zahraničí, ako je Wiesbaden v Nemecku, Fukoka v Japonsku a Barcelona v Španielsku.

Osvedčený postup, ako je tento, by sa mohol uplatniť aj v rôznych odvetviach, kde sú potrebné sociálne zmeny alebo činnosti z dôvodu zložitých lokálnych podmienok. Cieľom tejto odbornej prípravy v oblasti sociálneho podnikania je poskytnúť základy toho, ako založiť a viesť sociálny podnik bez viazanosti na špecifickú oblasť podnikania a ako ho využiť na rozvoj sociálnych projektov tohto typu s ohľadom na špecifické potreby v danom kontexte.

Fondazione Spazio Reale

— Referenčný sektor

Sociálne družstvo pracuje v oblasti celodennej a krátkodobej starostlivosti o deti, rodičovskej prípravy a prenájmu kostýmov.

— Lokalita

Florenca, web: <http://www.spazioreale.it/>

— Poslanie

Propagácia a príprava spoločensko-kultúrnych, vzdelávacích a informatívnych aktivít, propagácia športu, ako aj ochrana, zachovanie a propagácia umeleckého dedičstva,

podpora združovania a rozvoja ľudí prispievajú k obnove komunity ako aj podpora solidarity a sociálnej súdržnosti, pričom základným referenčným dokumentom je sociálna doktrína cirkvi.

— **Počet zamestnancov**

11

— **Podrobné informácie o činnosti**

Spazio Reale každoročne v rámci svojich aktivít realizuje dôležitý projekt adresovaný komunite vo Florencii pod názvom „Cultura della Cittadinanza“ (Kultúra občianstva). Cieľom tohto projektu je vytvoriť a ponúknuť sieť služieb, ktoré by oslovili občanov (Talianov aj cudzincov), s cieľom propagovať konkrétnu príležitosť zúčastňovať sa na verejnom a spoločenskom živote a zároveň poskytnúť príležitosť naučiť sa alebo zdokonaľiť sa v talianskom jazyku, aktívnejšie participovať na živote v oblasti Florencie. Konkrétne by projekt chcel propagovať špecifické ciele komunitného povedomia ako napríklad:

- Podpora významu kultúry zákonnosti, znalostí cudzincov, bezpečnosti pri práci a sociálnych, ekonomických a finančných príležitostí.
- Podpora korektných informácií o prisťahovalectve a dôležitosti rozmanitosti a pohostinnosti so všetkými výhodami a problémami.
- Zvýšenie povedomia o verejných a súkromných príležitostiach a službách, ktoré komunita ponúka.
- Podpora efektívnej spolupráce medzi miestnou samosprávou, regionálnou a štátnou správou.
- Podpora vedomostí, vzájomného rešpektu a každodennej interakcie na podporu občianskych povinností a príslušnosti k miestnej komunite, podpora povedomia o právach, povinnostiach a príležitostiach pre občanov.
- Rozvoj siete miestnych administrátorov s cieľom poskytovať dobré služby občanom.
- Podpora profesionalizácie kurzov a podnikania a vytvorenie reprodukovateľného modelu, ktorý by sa mohol opakovane použiť v budúcnosti.

V rámci tohto projektu Spazio Reale ponúka menšie aktivity, ktorých cieľom je oboznámiť komunitu s príležitosťami v oblasti Florencie. Na poskytovanie pomoci miestnym obyvateľom slúži asistenčná služba pre občanov, aby mali vlastný prístup k rôznym službám ponúkaným inštitúciami, a to aj prostredníctvom online databáz. Táto asistenčná služba sa používa najmä na získavanie informácií o pracovných ponukách a možnostiach vzdelávania, ale aj o kultúrnych a rekreačných podujatiach, pretože podľa Spazio Reale, byť občanom nie je individuálna, ale kolektívna skúsenosť. Dôležitým aspektom tejto technickej podpory je, že ľudia, ktorí by chceli začať s podnikaním, majú prístup k informáciám a odborníkom, ktorí im poskytujú odborné rady i vedenie pri vybavovaní na úradoch.

Okrem toho Spazio Reale v rámci tohto občianskeho projektu ponúka kvalifikačné kurzy odbornej prípravy v prezenčnej forme a prostredníctvom webového portálu regiónu Toskánsko. Uskutočnilo sa aj veľa organizačných a kultúrnych podujatí, aby sa používatelia asistenčnej služby mohli stretnúť a vzájomne sa spoznať a súčasne spoznať aj odborníkov a konzultantov zaoberajúcich sa konkrétnymi témami alebo požiadavkami. Počas projektu boli napokon ponúkané semináre týkajúce sa rôznych tém; najväčší záujem bol o tému komunikácia, plánovanie európskych projektov a príprava finančných výkazov a postup pri zakladaní podnikov.

— **Potrebné zdroje**

Finančné zdroje pochádzajú z využívania štruktúry a poplatkov rôznych ľudí, ktorí využívajú výhody zariadení Spazio Reale.

Konkrétnejšie:

- Zápisné na vzdelávacie kurzy, ktoré organizuje Spazio Reale
- Množstvo sociálnych projektov, ktoré sa každoročne realizujú
- Prístup a využívanie detského parku
- Vstupné na podujatia organizované počas roka
- Poplatky za využívanie športových zariadení
- Využívanie baru a reštauračných služieb

Všetky tieto príjmy pomáhajú Spazio Reale vykonávať svoju činnosť a zamestnávať personál tým, že sa znovu investujú do zlepšovania zariadení a ponúkaných služieb.

— **Časový rámec (začiatok/ukončenie)**

Prebieha

— **Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)**

Projekt dosiahol niekoľko dôležitých výsledkov. Mohol by publikovať a distribuovať letáky a brožúry súvisiace s ponukou v oblasti Florencie týkajúcej sa účasti občanov na spoločenskom, ekonomickom, politickom a kultúrnom živote. Po druhé, vytvorenie nástroja – asistenčnej služby pre občanov – možno taktiež považovať za významný výsledok. Asistenčná služba pomohla občanom prekonať digitálnu priepasť, poskytla prístup k informáciám a znalostiam pre všetkých, aby mohli využívať služby verejnej správy poskytované prostredníctvom internetu. Okrem toho sa dosiahlo lepšie šírenie informácií týkajúcich sa prisťahovalectva, občianstva, aktívnej účasti na verejnom živote a významu rozmanitosti v komunite. Prostredníctvom projektu sa do popredia dostala aj integrácia občanov a celej komunity do spoločenského, kultúrneho, hospodárskeho a politického života prostredníctvom informácií o rôznych príležitostiach účasti na verejnom živote v tejto lokalite. V rámci projektu bol vytvorený model, ktorý je možné použiť v rámci Spazio Reale, ale aj v inom prostredí.

Dobrá organizácia Spazio Reale a možnosť realizácie celého projektu v jeho kanceláriách posilnili jeho dlhodobú kvalitu, čo komunite poskytlo miesto na rozvoj sociálnych vzťahov a budovanie lepšieho povedomia o tom, čo ponúka občanom. Všeobecne platí, že spoločnosť Spazio Reale nastavila pozitívny spôsob komunikácie s užívateľmi svojich služieb, dokázala s nimi vybudovať dobré vzťahy a zároveň krok za krokom zlepšovala projekt tak, aby sa stal známym v celej lokalite Florencie. Okrem toho program Spazio Reale prostredníctvom tohto projektu vytvára rôzne príležitosti pre ľudí, najmä pre mladých, aby spoznali realitu oblasti, v ktorej žijú, a dokázali čeliť výzvam, ktoré sú pre tento región špecifické.

- **Ťažkosti/ poučenia**

Spazio Reale sa najčastejšie stretáva s problémom hľadania finančných zdrojov na riadenie a poskytovanie všetkých vzdelávacích a najmä spoločenských aktivít vo svojej oblasti činnosti. Spazio Reale sa zvyčajne spolieha na inštitucionálne fondy, avšak ich získanie nie je vždy jednoduché.

- **Udržateľnosť**

S cieľom zachovať udržateľnosť týchto aktivít by sa mal projekt Kultúra občianstva v nadchádzajúcich rokoch ďalej predlžovať, aby sa doň mohlo zapojiť viac občanov, najmä mladých, ktorí potrebujú čo najviac posilniť svoj zmysel pre komunitu, získať príležitosť hovoriť s tými, ktorí sa ho už zúčastnili a získali nástroje a znalosti o tom, aká dôležitá je silná miestna komunita.

Tento príklad sociálnej práce možno aplikovať aj v iných kontextoch alebo sektoroch, čo vo svojich výsledkoch zdôrazňuje aj Spazio Reale. Aktivita s viacerými cieľmi, ako je táto, sa dá ľahko preniesť aj do iných oblastí činností, napríklad zamerať ju na jeden z cieľov alebo na niečo úplne nové. Tento projekt by mohli zdieľať a implementovať aj iné inštitúcie, verejné orgány alebo vzdelávacie inštitúcie ako sú školy alebo univerzity, s cieľom osloviť väčšinu obyvateľstva z rôznych smerov a vytvoriť sieť pre rozvoj významu občianskej príslušnosti a života v komunite v oblasti Florencie. Okrem toho by sa mohla propagovať aj v iných častiach Talianska, kde je potrebná silná miestna identita; týmto spôsobom by sa mohla vytvoriť národná sieť, ktorá by sa zamerala na posilnenie miestnych oblastí a riešenie ich problémov.

Projekt Kultúra občianstva by sa mohol zopakovať aj v iných krajinách ako Taliansko, najmä v tých, kde sú prítomné rôzne problémy spojené s miestnymi alebo vidieckymi oblasťami. Použitím rovnakých metód, aké uplatňuje spoločnosť Spazio Reale v praxi, by si ostatné sociálne podniky so sídlom v iných krajinách mohli vyvinúť svoj vlastný spôsob posilňovania miestnej komunity.

POLSKO

Sociálne družstvo Bajkolandia

— Referenčný sektor

Sociálne družstvo vykonáva činnosti ako celodenná a krátkodobá starostlivosť o deti, príprava na rodičovstvo a požičiavanie kostýmov.

— Lokalita

Leżajsk, web: <http://bajkolandia.lezajsk.pl/>

— Poslanie

Poskytovanie celodennej starostlivosti a príležitostí pre rozvoj a nadobudnutie základných sociálnych zručností pre deti, ktoré nenavštevujú materskú školu. Umožnenie rodičom z Leżajsku a okolitých oblastí, aby dokázali efektívnejšie zosúladiť svoj pracovný a rodinný život.

— Počet zamestnancov

6

— Podrobné informácie o činnosti

Sociálne družstvo „Bajkolandia“ bolo založené v roku 2010 na poskytovanie celodennej starostlivosti o deti, ktoré nenavštevujú materskú školu, aby mohli získať a rozvíjať

základné sociálne zručnosti. Vytvorenie sociálneho družstva taktiež umožnilo rodičom z Leżajsku a okolitej oblasti, aby efektívnejšie zladili svoj pracovný a rodinný život. Sociálny podnik založili piati nezamestnaní.

Prevádzka bola zahájená v roku 2011. Na začiatku to bola celodenná alebo krátkodobá - hodinová starostlivosť o deti.

Požiadavkou pre vytvorenie sociálneho družstva bolo uplatňovanie demokratického systému riadenia. Organizačné záležitosti rieši predseda družstva, pričom všetky rozhodnutia o organizačných činnostiach sa prijímajú spoločne so všetkými zamestnancami. Keďže ľudský faktor je pri riadení veľmi dôležitý, družstvo zohľadňuje možnosť sporov, ktoré však nevedú k trvalým konfliktom alebo nedorozumeniam. V oblasti riadenia spoločnosti sa zamestnanci snažia byť flexibilní, napr. pri zastupovaní priateľa alebo kolegu v práci kvôli jeho chorobe.

Sociálne družstvo „Bajkolandia“ vo svojej činnosti využíva internetový marketing, napr. vo forme pošty alebo umiestnenia na webe (SEO). Okrem toho družstvo vo svojej marketingovej stratégii využíva externú reklamu, vonkajšiu reklamu (bilbordy, plagáty), šepkaný marketing (keď si zákazníci navzájom komunikujú informácie o atmosfére alebo ponuke), čím získava nových zákazníkov.

— **Potrebné zdroje**

Vzhľadom na rastúce potreby v oblasti starostlivosti o deti sa zistilo, že je potrebné vytvoriť miesto, kde by sa mohla poskytovať starostlivosť o deti (denná aj nočná starostlivosť). Zamestnanci družstva (konajúci pred založením družstva nezávisle od seba) počas rozhovorov medzi priateľmi identifikovali problém spočívajúci v ťažkostiach pri hľadaní starostlivosti o deti, napríklad ak si rodič potrebuje niečo vybaviť na úradoch. Bohužiaľ, v oblasti Leżajska, ako aj v celom Poľsku, je dostupnosť takejto starostlivosti silne obmedzená rodinnou situáciou (napr. keď sú starí rodičia ešte ekonomicky aktívni a nemôžu sa vždy starať o vnúčatá). V súvislosti s vyššie uvedeným chceli tvorcovia družstva tento stav zmeniť zriadením sociálneho družstva pôsobiaceho v tejto oblasti. Družstvo tvorilo päť nezamestnaných ľudí (štyri ženy a jeden muž), ktorí boli v rámci projektu s názvom „2 + 2 = 5“ vyslaní okresným Úradom práce v Leżajsku na školenie v Nadácii občianskej akadémie pod názvom „2 + 2 = 5. Spoločne dokážeme v sociálnej oblasti viac.“ Títo ľudia, aj keď sa predtým nepoznali, mali spoločnú myšlienku, a síce vytvoriť herňu pre malé deti v Leżajsku. Na založenie sociálneho družstva využili finančnú podporu okresného úradu práce v Leżajsku vo výške 13 000 PLN. Cieľovou skupinou zamestnanou v rámci družstva boli ľudia ohrození sociálnym vylúčením a marginalizáciou, v tomto prípade šlo o dlhodobo nezamestnaných.

— Časový rámec (začiatok/ukončenie)

December 2010 – doteraz

— Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)

V súvislosti s rastúcim záujmom o ponuku služieb sociálneho družstva v roku 2012 sa rozsah jeho činnosti rozšíril a v tom čase vznikla jediná škola prípravy na úlohu rodiča v okrese. Začalo sa s organizovaním narodeninových osláv pre deti a vznikla požičovňa karnevalových kostýmov. Postupne družstvo získalo veľa klientov, mohlo zamestnávať viac ľudí, ktorým hrozilo sociálne vylúčenie.

Najdôležitejším výsledkom je, že skupine nezamestnaných sa podarilo vytvoriť pracovné miesta pre seba a zároveň vytvoriť pobočku, ktorá podporuje obyvateľov Ležajska pri zosúladovaní pracovného a rodinného života. Verejné materské školy tiež obmedzuje dovolenkové a prázdninové obdobie, zatiaľ čo „Bajkolandia“ je otvorená po celý rok a poskytuje profesionálnu starostlivosť aj v letných mesiacoch. „Bajkolandia“ preto prispieva k rozširovaniu ponuky služieb starostlivosti o malé deti smerovaných do miestnej komunity. Je to tiež veľmi flexibilná inštitúcia prispôbena potrebám rodičov - príkladom je hodinová starostlivosť poskytovaná družstvom.

V roku 2013 bolo družstvo ocenené za svoju činnosť v národnej súťaži „Cesta za úspechom“, ktorú mu odovzdali predseda Podkarpatského vojvodstva a starosta Ležajska. V roku 2014 bolo družstvo ocenené v súťaži „Mikropodnikateľ roka 2014“. V roku 2016 družstvo získalo certifikát „Nákup Pro Social“.

— Ťažkosti/ poučenia

Začiatky boli pre družstvo veľmi ťažké, pretože zápasilo s finančnými problémami. Dôvodom bola skutočnosť, že o niečo skôr jedna z miestnych verejných materských škôl začala prijímať deti v predškolskom veku a niektorí rodičia, ktorí už svoje deti zapísali do „Bajkolandie“, odstúpili a využili možnosť zapísať dieťa do čiastočne bezplatnej materskej školy (vo verejných materských školách v Ležajsku je pobyt do 5 hodín bezplatný, rodičia platia príplatok iba za dlhší pobyt dieťaťa). Problémom družstva bola aj propagácia služieb.

Družstvo pôvodne nemalo peniaze na profesionálnu propagáciu. Členovia družstva pôvodne tlačili letáky a plagáty, ktoré sa potom vyvesovali na stĺpy. Vďaka tejto akcii sa družstvo začalo zviditeľňovať, začali k nemu prichádzať ľudia s deťmi a ďalej ho odporúčali. Ďalšou výzvou bolo presvedčiť miestnu komunitu, že služby poskytované sociálnym družstvom, sú profesionálne. Sociálne družstvá nemajú pozitívne vnímanie. Ľudia si ich spájajú hlavne s ľuďmi, ktorí sú nezamestnaní, ktorým hrozí sociálne vylúčenie, a ktorí toho veľa nedokážu, s výnimkou upratovania a varenia (pretože práve na tieto činnosti sa najčastejšie vytvárajú sociálne družstvá).

Bolo možné vytvoriť skupinu ľudí s pedagogickým nadšením a organizačnými schopnosťami, ktorí sú schopní zvládnuť každodenné fungovanie družstva. Členmi družstva sú mladí ľudia, ktorí sami majú malé deti. Prevádzkovanie opatrovateľského zariadenia im umožnilo nielen vytvoriť pracovné miesta pre seba, ale aj zladať pracovný a rodinný život.

— Udržateľnosť

Z dôvodu rastúceho záujmu o ponuku „Bajkolandie“ bola založená škola pre budúcich rodičov, ktorá vychováva budúce matky a otcov, aby dokázali vykonávať zodpovednú úlohu rodiča. Začali sa požičiavať karnevalové kostýmy, vďaka čomu má družstvo aj ďalšie príjmy. Zamestnanci okrem toho pripravujú rôzne projekty zamerané na rozvoj sociálneho družstva a obohatenie jeho ponuky. Sociálne družstvo získalo finančné prostriedky od Rzeszówskej regionálnej rozvojovej agentúry na rozvoj podnikania a zamestnanie nového zamestnanca. Je dôležité, aby tiež získalo podporu na dovybavenie pracoviska, ako aj podporu počas preklenovacieho obdobia, t. j. mesačnú dotáciu na pokrytie mzdy pre nového zamestnanca a nákladov na údržbu. To je pre udržanie sociálneho podniku mimoriadne dôležité .

Sociálne družstvo „SMAK“

— Referenčný sektor

Činnosti sociálneho družstva v rámci výroby a predaja jedál pre školy a materské školy, stravovacie služby pre jednotlivcov, predaj jedál, vzdelávacie a konferenčné služby.

— Lokalita

Kolbuszowa, web: www.spoldzielniasmak.pl

— Poslanie

Poslaním Sociálneho družstva „SMAK“ je sociálno-profesionálna reintegrácia zameraná na obnovu a udržanie schopnosti nezávisle poskytovať prácu svojim členom, ako aj všetkým obyvateľom okresu Kolbuszowa.

— Počet zamestnancov

5

— Podrobné informácie o činnosti

Sociálne družstvo „SMAK“ bolo založené v roku 2012 s finančnou podporou získanou v rámci projektu „Podkarpatské sociálne družstvá“, ktorý realizovala Agentúra pre regionálny rozvoj v Rzeszowe (operačný program Ľudské zdroje 2007 - 2013). Účelom založenia družstva bolo sociálne a profesionálne začlenenie sociálne vylúčených občanov z oblasti Kolbuszowa vytvorením stabilných pracovísk. Subjekt bol vytvorený 5 ľuďmi, z ktorých 3 sú stále členmi družstva. Družstvo získalo finančnú a poradenskú podporu umožňujúcu vstup na otvorený trh a poskytovanie profesionálnych a konkurencieschopných služieb.

Hlavnou činnosťou družstva je poskytovanie stravovacích služieb pre inštitúcie a individuálnych klientov. Družstvo sa zaoberá prípravou a dodávkou zdravých jedál pre študentov základných a stredných škôl, ako aj pre materské školy z oblasti Kolbuszowa. Na základe podpísaných dohôd družstvo v súčasnosti poskytuje stravu pre 7 škôl a 1 materskú školu. Poskytovanie jedál pre školy predstavuje 60 – 65 % príjmu družstva. Ostatné príjmy sa tvoria z predaja jedál (stravovanie) pre jednotlivcov (30 %), školenia a konferencie, ako aj z predaja predplatených jedál (5 – 10 %).

V súčasnosti družstvo rozvíja svoje aktivity na miestnom trhu.

V roku 2017 bol prijatý skúsený kuchár a vytvorila sa nová ponuka jedál, ktorá spĺňa očakávania našich klientov. Rovnako sa kládol dôraz aj na marketingové aktivity. Aj

vd'aka nim bolo možné v roku 2017 dosiahnuť zisk a zvýšiť tržby, najmä zo stravovania pre jednotlivcov. S cieľom posilniť postavenie družstva na miestnom trhu sa v auguste 2018 uskutočnilo gastronomické školenie spojené so zmenou menu. Nové menu bolo uvedené na trh v septembri 2018. Za týmto účelom sa nadviazala spolupráca so spoločnosťou z Pomoranska (sever Poľska). Táto spoločnosť úspešne pôsobí na trhu stravovacích služieb. Hlavným cieľom všetkých aktivít je získať veľký podiel na trhu so stravovacími službami v meste Kolbuszowa a nadobudnúť postavenie preferovaného poskytovateľa stravovacích služieb pre individuálnych aj firemných klientov. Plánom je zvýšenie podielu tržieb z verejného stravovania oproti tržbám z predaja jedál pre školy a materské školy.

Družstvo je riadené demokratickým spôsobom, rozhodnutia prijímajú všetci členovia družstva spoločne.

— **Potrebné zdroje**

Sociálne družstvo „SMAK“ v roku 2012 získalo dotáciu z projektu „Podkarpatské sociálne družstvá“ realizovaného Agentúrou regionálneho rozvoja Rzeszow v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. V prvom vydaní projektu družstvo získalo dotáciu vo výške 55 097 PLN na vytvorenie a vybavenie družstva a 23 400 PLN ako tzv. „preklenovaciu podporu“ pre troch ľudí spolu s „rozšírenou preklenovacou podporou“ vo výške 23 400 PLN. V tretej fáze projektu družstvo získalo hlavný grant vo výške 20 000 PLN na rozšírenie podnikania a zamestnanie ďalšej osoby a „preklenovaciu podporu“ vo výške 7 800 PLN s „dodatočnou preklenovacou podporou“ vo výške 7 800 PLN.

V súvislosti s investíciou do farnosti sv. brata Alberta, kde družstvo sídli (vytvorenie denného stacionára pre starších občanov), je teraz družstvo nútené zmeniť svoje sídlo. Za týmto účelom boli získané ďalšie miestnosti nachádzajúce sa v Kolbuszowej, bol vypracovaný odhad nákladov na novú kuchyňu a zahrnutý do Plánu revitalizácie okresu Kolbuszowa. Realizácia tohto projektu je plánovaná na prvý štvrtrok 2019. V novovytvorenej infraštruktúre sa bude nachádzať Centrum pre sociálnu integráciu a Sociálne družstvo „SMAK“. Plánovaný investičný rozpočet je 400 000 PLN. Tieto náklady budú financované z rozpočtu samosprávneho kraja ako súčasť „ROWES - komplexnej podpory sektoru sociálneho hospodárstva v subregióne I“, ktorý je

spolufinancovaný z Európskeho sociálneho fondu a implementuje ho Agentúra pre regionálny rozvoj v Rzeszowe.

— Časový rámec (začiatok/ukončenie)

Začiatok podnikania - apríl 2012

Obdobie rokov 2018/2019 bude pre družstvo obdobím zmien. Začiatok a ukončenie investície sa plánuje na rok 2019.

— Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)

Činnosti plánované družstvom sú výsledkom zisteného dopytu po výrobkoch ponúkaných družstvom. Dopyt bol potvrdený počas stretnutí s odberateľmi produktov v súvislosti s doteraz uskutočnenými osobnými kontaktmi a činnosťami. Analýza trhu umožnila družstvu presvedčiť sa, že zvolený smer rozvoja, t. j. zvýšenie predaja v sektore jedál, príprava nového menu a zameranie sa na nové trhy, je správne. Tím sa preto rozhodol zvýšiť predaj založený na nových predajných trhoch a predstaviť novú ponuku produktov. Okrem toho je nevyhnutná stabilizácia existujúcich pracovných miest a vytvorenie nových pracovných miest v súlade so sociálnymi cieľmi. Ekonomické ciele sa budú realizovať vďaka zvyšovaniu a zavádzaniu nového menu a zvyšovaniu predaja v segmente stravovania pre jednotlivcov. Súbežne so zvyšovaním výnosov a ziskovosti bude družstvo dosahovať svoje plánované sociálne ciele pomocou zisku získaného z činnosti a pomocou zdrojov financovania poskytnutých pre sociálny podnik.

— Ťažkosti/ poučenia

Družstvo napriek získanému spolufinancovaniu muselo získať finančné prostriedky na presťahovanie sídla do novej kancelárie. Bola to náročná výzva, ktorá si vyžadovala zapojenie všetkých členov družstva do uskutočnenia tejto úlohy.

— Udržateľnosť

Cieľom súčasných aktivít družstva je vyplniť medzeru na trhu so stravovaním. Analýza trhu ukázala, že po tomto druhu činnosti existuje veľký dopyt. V období rokov 2018 - 2019 chce družstvo dosiahnuť významný podiel na miestnom trhu, vytvoriť efektívny

systém riadenia a ponúkať kvalitné služby, čo je nepochybne jedna z najdôležitejších konkurenčných výhod v tomto sektore. Cieľom aktivít uskutočnených v prvom štvrtroku 2018 je rozšírenie distribučnej siete s cieľom pokryť rozsah služieb smerom k najväčšej skupine zákazníkov v regióne Kolbuszowa, najmä v oblasti stravovania pre individuálnych zákazníkov.

Vyššie uvedené zámery dosiahneme prostredníctvom naplnenia týchto hospodárskych cieľov:

- zabezpečenie spokojnosti zákazníkov, čo je meradlom kvality poskytovaných služieb,
- zabezpečenie trvalej vysokej kvality stravy a vysokej úrovne služieb,
- sústredenie marketingových a investičných aktivít do tých oblastí (kde sa vykonávajú hospodárske činnosti), rovnako ako aj smerom k narastajúcej urbanizácii, rozvoju pracovného trhu a zvyšovania životnej úrovne,
- ponuka kvalitných produktov, vrátane zavádzania nových produktov za konkurencieschopné ceny,
- celková kontrola procesu, najlepšie suroviny, moderné zariadenia a technológie,
- predaj hotových jedál, vrátane internetových služieb.

Paralelne s vývojom týchto činností bude družstvo implementovať nasledujúce sociálne ciele s využitím zdrojov financovania, ktoré sa poskytujú pre sociálne podniky:

- vykonávanie sociálnej a profesionálnej reintegrácie členov Sociálneho integračného centra v okrese Kolbuszowa,
 - podnikanie, ktoré podporuje poradenstvo a informácie pre občanov, ktorí sa ocitli v komplikovanej situácii na trhu práce,
 - aktivity zamerané na rovnoprávnosť žien, mužov a zdravotne znevýhodnených občanov,
 - propagácia zdravia prostredníctvom zdravého životného štýlu a správnej výživy,
 - aktivity v rámci bezprostredného ekonomického prostredia a miestnej komunity, v jej prospech, propagovaním kulinárskej histórie, možností rekreácie a marketingom miestnych produktov, ktoré sú pre región typické,
 - aktivity zamerané na širšiu komunitu, za účelom vytvorenia pozitívneho prístupu zo strany verejnosti, jej dôvery a podpory, napr. sponzorovaním podujatí, účasťou na veľtrhoch a konferenciách, sociálne orientovanými iniciatívami,
-

- aktivity budujúce dobrú reputáciu medzi zamestnancami firmy, ktorí sú najspoľahlivejším zdrojom informácií o prostredí.

Sociálne družstvo „ZARBES“

— Referenčný sektor

Sociálne družstvo, ktoré realizuje činnosti v oblasti rekonštrukčných a stavebných prác, starostlivosti o mestskú zeleň a vodné toky, opravy mostov.

— Lokalita

Zarszyn (obec), web: www.zarbes.pl

— Poslanie

Umožnenie profesionálnej aktivácie a sociálnej integrácie pre ľudí ohrozených rizikom sociálneho vylúčenia prostredníctvom vytvárania pracovných miest.

— Počet zamestnancov

5 osôb – na pracovnú zmluvu, 1 osoba – na zmluvu podľa Občianskeho zákonníka

— Podrobné informácie o činnosti

Sociálne družstvo vzniklo z iniciatívy obce Besko a Zarszyn s cieľom vytvárať pracovné miesta pre ľudí ohrozených sociálnym vylúčením. Družstvo prostredníctvom svojich aktivít poskytovalo podporu a pomoc ľuďom mimo trhu práce, dlhodobo nezamestnaným, ktorí nemajú vyhliadky a možnosti nájsť si prácu na otvorenom trhu práce.

Družstvo dosahuje svoje ciele tým, že umožňuje sociálne vylúčeným občanom nájsť si zamestnanie a integrovať sa profesionálne aj sociálne. Program ZARBES umožňuje stabilizovať hospodársku situáciu zamestnancov prostredníctvom systému odmeňovania a prémie.

Prácu družstva riadi manažment, ktorého právomoci zahŕňajú:

- vykonávanie bežných úloh družstva a zodpovednosť za celú jeho činnosť,
- organizácia práce družstva,

- riadenie aktivít družstva a jeho zastupovanie smerom navonok,
- rozhodovanie vo všetkých záležitostiach s výnimkou tých, o ktorých rozhodujú štatutárne alebo iné družstevné orgány,
- dohľad nad správnosťou a včasnou podávaním finančných výkazov a dohľad nad majetkom družstva.

Družstvo je dobre spravované, čo zaručuje jeho stabilnú finančnú situáciu. V tomto rozsahu nie je možné nadhodnotiť právomoci predsedu. Predseda venuje zamestnancom maximálnu starostlivosť.

Marketingová stratégia družstva sa chápe ako podniknutie krokov zameraných na trh, zvyšovanie počtu klientov a okruhu príjemcov, ako aj osobitný výpočet cien služieb s cieľom zabezpečiť konkurenčnú výhodu. Tieto činnosti, ktoré vykonáva predseda družstva, sú zamerané na efektívne obchodné operácie a dosahovanie výnosov. Činnosti sa vo veľkej miere spoliehajú na schopnosť vypočítať hodnotu objednávok na základe trhových cien. Družstvo poskytuje služby najmä inštitucionálnym klientom (miestna samospráva a jej jednotky) a jednotlivcom (obyvateľom obcí Zarszyn a Besko).

— **Potrebné zdroje**

V rámci projektu s názvom „Miestne sociálne družstvá – pracovisko pre dlhodobo nezamestnaných,“ dostalo družstvo na začatie činnosti finančnú podporu vo výške 99 200 PLN na nákup infraštruktúry a zariadení. Družstvo tiež dostalo tzv. „preklenovaciu podporu“ na spolufinancovanie miezd zamestnancov družstva na obdobie 9 mesiacov, ako aj na poradenskú a školiťskú podporu. Projekt bol spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu.

Ľudia, ktorí pracujú v družstve, sú postihnutí najmä nezamestnanosťou alebo zdravotným postihnutím, a preto je často potrebné zabezpečiť odbornú pomoc a infraštruktúru a prispôbiť infraštruktúru požiadavkám týchto ľudí.

Na prevádzkovanie družstva je potrebná primeraná kvalifikácia a malo by mať kompetentný manažment. V prípade sociálneho družstva by správna rada mala mať zručnosti v oblasti riadenia ľudí postihnutých sociálnym vylúčením a taktiež znalosti v oblasti sociálnej ekonomiky.

— **Časový rámec (začiatok/ukončenie)**

Júl 2013 – doteraz

— **Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)**

Družstvo vykazuje rastúce tržby z poskytovaných služieb a každoročne narastajúce zisky. Tento nárast je zaznamenaný v účtovnej závierke. Družstvo okrem toho rozšírilo skupinu príjemcov svojich služieb. V roku 2017 sa zapojilo do projektu s názvom „ROWES - príležitosť pre rozvoj sektora sociálnej ekonomiky v subregióne II“, ktorý realizovala rzeszowska agentúra regionálneho rozvoja, v rámci ktorej družstvo získalo podporu v oblasti personálneho a marketingového poradenstva. Vďaka tomu družstvo mohlo zvýšiť úroveň manažérskych kompetencií, čo pozitívne ovplyvnilo kvalitu manažérskych rozhodnutí a prinieslo špecifický trhový efekt vo forme zvýšenia počtu klientov.

— **Ťažkosti/ poučenia**

Družstvo v prvom rade čelí byrokratickým prekážkam súvisiacim s podnikaním. Toto je obzvlášť dôležité, keď sa práca vykonáva s ľuďmi, ktorí sú postihnutí sociálnym vylúčením a sú odsúvaní na okraj spoločnosti.

— **Udržateľnosť**

Družstvo vykonáva činnosti, ktoré prispievajú k vyváženiu jeho rozvoja prostredníctvom schopnosti prispôbiť sa meniacemu sa trhu alebo diverzifikovať služby tak, aby pôsobili proti sezónnosti. Cieľom družstva je zároveň vytvárať partnerstvá na zabezpečenie objednávok počas celého roka.

SLOVENSKO

Nezisková organizácia Epic – projekt „Deafinitely clean“

— Referenčný sektor

Služby

— Lokalita

Bratislava, web: <http://www.epic-org.eu>

— Poslanie

Deafinitely clean sa usiluje poskytovať podporu, poradenstvo a služby prostredníctvom aktivít, ktoré pomáhajú cieľovej skupine občanov získať prácu a plne sa zúčastňovať na sociálnom a hospodárskom živote spoločnosti.

— Počet zamestnancov

3 členovia predstavenstva (všetci členovia predstavenstva sú zároveň členmi správnej rady holdingovej spoločnosti EPIC Assist), 1 štatutárny zástupca a generálny riaditeľ pre vonkajšie vzťahy, 1 koordinátor pre strednú Európu, 3 projektoví manažéri, 1 manažér pre rozvoj podnikania pre Európu, 1 externý spolupracovník a 2 praktikanti, 21 praktikantov z cieľovej skupiny.

— Podrobné informácie o činnosti

Deafinitely Clean sa stal súčasťou EPIC – neziskovej organizácie na jeseň v roku 2015 ako súčasť programu „Podpora zamestnávania zdravotne znevýhodnených“. Deafinitely Clean vznikol ako študentský projekt v rámci vzdelávacieho programu Sokratovho inštitútu. Zakladateľka Katarína Pazmanyová priniesla túto iniciatívu do neziskovej

organizácie EPIC, ktorá sa jej s radosťou ujala, pretože Deafinitely Clean dokonale zapadá do jej aktivít a hodnôt. Deafinitely Clean sú čistiace a upratovacie služby, ktoré poskytujú výlučne osoby so sluchovým postihnutím. Je to projekt postavený na princípoch sociálneho podnikania. Konečným produktom je upratovacia služba domácností a kancelárií v Bratislave. Cieľom projektu je poskytnúť prácu na otvorenom trhu práce ľuďom so sluchovým postihnutím a vytvoriť most medzi svetom nepočujúcich a svetom ľudí, ktorí tento problém nemajú.

Deafinitely Clean má ambíciu poskytnúť ľuďom so zdravotným postihnutím prácu, v ktorej sa stretávajú s inými ľuďmi, sú vystavení vzájomnej bezstresovej komunikácii, pretože práca a pomoc nepočujúceho je ponúknutá zákazníčkovi v atraktívnej prezentácii pomocou sloganu „Bez zbytočných slov“. Deafinitely Clean pracuje s klientmi na individuálnej báze. Hlavnými zákazníkmi sú domácnosti a spoločnosti.

Spoločnosť ponúka tieto služby:

- pravidelné upratovanie domácností
- kompletné upratovanie domácností
- upratovanie kancelárskych priestorov a administratívnych budov
- ďalšie služby na požiadanie: upratovanie exteriérov, žehlenie

— **Potrebné zdroje**

Rok 2016

Zdroj financovania / Darca: vlastné zdroje, Nadácia Pontis - Accenture Fond

Grant / Suma grantu:

Celková suma grantu: 2 000 EUR

Výnosy: 2 000 EUR

Výdaje: 2 000 EUR

Celkové náklady projektu: 3 366,99 EUR

Rok 2017

Zdroj financovania / Darca: vlastné fondy, výnosy z poskytovania služieb

Cieľovou skupinou v Deafinitely Clean sú nepočujúci – v priebehu roka 2017 sa v databáze projektu nachádzalo celkovo 21 pracovníkov. V závislosti na požiadavkách počas roka 2017 odpracovali 30 – 110 hodín na upratovacích prácach mesačne.

— Časový rámec (začiatok/ukončenie)

Jeseň 2015 – doteraz

— Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)

Od začiatku projektu 31 zamestnancov z cieľovej skupiny dostalo sprostredkovanú pracovnú príležitosť a individuálnu podporu.

Počas roka 2017 sa v databáze nachádzalo celkovo 21 pracovníkov – upratovačov. V závislosti od požiadaviek klientov sa počas roka 2017 odpracovalo 30 – 110 hodín mesačne.

Deafinitely Clean tiež priamo oslovilo viac ako 40 potenciálnych zákazníkov prostredníctvom e-mailu.

Manažéri skupiny Deafinitely Clean odvieďli od začiatku projektu veľa práce. Do znakového jazyka preložili a zaznamenali všetky základné informácie a dokumenty o spoločnosti Deafinitely Clean, ako sú pracovné dohody, Kódex upratovača, poisťné zmluvy, pravidlá komunikácie so zákazníkmi, ktoré im pomohli odstrániť problémy s komunikáciou s klientmi. Definovali štandardy starostlivosti o zákazníkov, ako aj štandardy starostlivosti o zamestnancov. Všetky tieto kroky výrazne prispeli k profesionalizácii a štandardizácii služieb poskytovaných Deafinitely Clean.

— Ťažkosti/ poučenia

Organizácia EPIC prevzala projekt Deafinitely Clean so 7 pracovníkmi a 7 klientmi, ale kvôli silným osobným väzbám so zakladateľom projektu mnoho pracovníkov stratilo záujem o pokračovanie v práci po zmene zastrešujúcej organizácie, čím sa organizácia dostala pred úlohu prestavby projektu na pevnom základe.

— Udržateľnosť

Deafinitely Clean spolupracuje s klientmi na individuálnej báze. Spoločne sa dohadujú a diskutujú o tom, ako čo najlepšie uspokojiť požiadavky zákazníkov.

Manažéri Deafinitely Clean si uvedomujú, že kvalita poskytovaných služieb a spoľahlivosť dodávateľa sú najdôležitejšími prvkami obchodnej spolupráce a snažia sa ich poskytovať čestne a bezúhonne aj nad rámec očakávaní zákazníkov. Počas trvania projektu bolo oslovených prostredníctvom priamo adresovaného emailu viac ako 700 potenciálnych klientov spoločnosti.

Na sociálnych sieťach bola spustená informačná kampaň Deafinitely Clean a náborové video, ktoré bolo distribuované prostredníctvom webových stránok Klubu nepočujúcich v Bratislave. V septembri 2016 bol vo verejnoprávnej televízii odvysielaný rozhovor pod názvom Deaf Clean.

Obecné služby Raslavice, s.r.o.

— Referenčný sektor

Samospráva – obec

— Lokalita

Raslavice

— Poslanie

Poslaním podniku je poskytnúť prácu ťažko zamestnateľným občanom z obce Raslavice (dlhodobo nezamestnaní najmä z rómskej komunity, ľudia pred

odchodom do dôchodku, ľudia so zdravotným postihnutím, ľudia opatrujúci starých rodičov alebo ľudia so zdravotným postihnutím), umožniť im získať základné pracovné zručnosti, a najdôležitejším dôvodom je sociálna spokojnosť, možnosť lepšieho života, aby sa predišlo vyst'ahovaniu ostatných občanov z obce.

— Počet zamestnancov

37

— Podrobné informácie o činnosti

Hlavným problémom a celkovou situáciou, ktorá viedla k vzniku týchto činností, bolo relatívne vysoké percento nezamestnaných v obci s rôznymi problémami (dlhodobá nezamestnanosť ľudí s veľmi nízkym vzdelaním - hlavne z rómskej komunity, ľudia pred odchodom do dôchodku, ľudia so zdravotným postihnutím, ľudia opatrujúci starých rodičov alebo postihnutí ľudia). V Raslaviciach bol veľký počet ťažko zamestnateľných žien a mužov. Nový starosta (zvolený v roku 2014) chcel zmeniť situáciu týchto ľudí a tak založil „Mestské služby Raslavice, s.r.o“. Hlavným cieľom bolo vychovávať novú generáciu mladých Rómov a poskytnúť im lepšie životné podmienky prostredníctvom zamestnávania ich rodičov.

Podnik zamestnal mužov v oblasti stavebníctva a ženy v poľnohospodárstve. Vďaka zamestnaniu a vyplateným mzdám si ľudia z rómskej komunity žijúci v domoch so zlými podmienkami mohli zrekonštruovať svoje domy alebo postaviť nové. Na druhej strane pestujú aj zeleninu, ktorá je miestna, s nižším obsahom pesticídov, takže aj zdravšia. A v neposlednom rade sociálny podnik realizoval potrebné rekonštrukčné práce v rámci obce, napr. rekonštrukciu materskej a základnej školy, chodníkov, ciest atď.

Starosta ako súkromný podnikateľ mal vlastné skúsenosti so zamestnávaním ľudí z rómskej komunity. Povedal, že predsudky voči zamestnávaniu Rómov na Slovensku stále existujú, a to

bol aj jeden z dôvodov založenia sociálneho podniku. Spoločnosť ich chcela zamestnať, aby si mohli osvojiť pracovné zručnosti a v budúcnosti možno získať lepšiu prácu. Začiatok bol ťažký. Ľudia z rómskej komunity neverili, že po získaní zamestnania sa ich život zmení. Bolo potrebné ich motivovať, aby zotrvali v práci. V súčasnosti sú po 3 a pol roku práce v podniku presvedčení, že chodiť do práce má zmysel a že môžu zarobené peniaze investovať do rekonštrukcie svojich vlastných domov alebo do výstavby nových. Starosta riadi podnik a poľnohospodárska a stavebná časť má svojich vlastných šéfov.

Pokiaľ ide o poľnohospodárstvo, zelenina sa používa v miestnej materskej škole, základnej škole a v reštaurácii. Ich zákazníkmi sú aj zariadenia sociálnych služieb v iných mestách v okolí Raslavic (napr. Bardejovské kúpele, Prešov a Giraltovce). Aká je marketingová stratégia pre tieto výrobky? Prírodná chuť zeleniny. Hlavným zákazníkom stavebnej časti podniku je obec Raslavice.

— **Potrebné zdroje**

Na založenie a sprevádzkovanie podniku Mestské služby Raslavice, s.r.o. prispel obecný úrad sumou 5 000 EUR na nákup základného vybavenia a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny poskytol potrebné financovanie/finančné prostriedky na zaplatenie základných miezd zamestnancom Obecných služieb Raslavice, s.r.o.

Cieľovou sociálnou skupinou zamestnávaných sú miestni dlhodobo nezamestnaní občania, hlavne z rómskej komunity, ľudia, ktorí sú tesne pred odchodom do dôchodku, ľudia so zdravotným postihnutím, ľudia starajúci sa o starých rodičov alebo iných ľudí. Títo ľudia sú ťažko zamestnateľní na trhu práce, pretože niektorí z nich nemajú základné pracovné zručnosti alebo nie sú schopní pracovať na plný úväzok, pretože sa starajú o iných ľudí a niekedy je potrebné vykonať kontrolu priamo u nich doma, v obci. V rámci obce neexistujú žiadne pracovné miesta s pružným pracovným časom.

— **Časový rámec (začiatok/ukončenie)**

15/05/2015 – doteraz

— **Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)**

Tento podnik je považovaný za dobrý, pretože zamestnáva 37 ľudí z obce, ktorí boli roky nezamestnaní a vďaka zamestnaniu v obecných službách Raslavice, s.r.o. sa ich sociálna situácia zmenila.

Podnik začal pestovať zeleninu na malom pozemku. Neskôr boli v rámci činností postavené dva skleníky, takže obdobie pestovania zeleniny sa ešte predĺžilo.

— Ťažkosti/ poučenia

Jednou z ťažkostí je, že podnik nemá vlastné mechanizmy a musí si ich prenajímať. Niektorí obyvatelia obce tiež nesúhlasia s pomocou ľuďom z rómskej komunity.

— Udržateľnosť

Vďaka udržiavaniu dobrej kvality pestovanej zeleniny zostanú súčasní zákazníci lojálni k Obecným službám Raslavice, s.r.o., čo zabezpečí finančnú nezávislosť podniku. Keďže je dôležité dosiahnuť určitý zisk, rozšírenie ponuky v budúcnosti by mohlo viesť k získaniu nových zákazníkov. Osobnosť starostu (ako manažéra) a ochota pracovať s touto komunitou je pre udržanie podniku veľmi dôležitá.

Práčovňa Wasco (založená Združením mladých Rómov)

— Referenčný sektor

Služby

— Lokalita

Valaská, web: <http://wasco.sk/> <http://www.youngroma.sk/>

— Poslanie

Hlavným cieľom organizácie je zjednotiť intelektuálny potenciál rómskej mládeže a poskytnúť pomoc pri spoločenskej a pracovnej integrácii do spoločnosti.

— Počet zamestnancov

20

— Podrobné informácie o činnosti

Problém: Vysoká miera nezamestnanosti rómskych členov marginalizovanej komunity a ďalších znevýhodnených skupín v okolitom regióne. Ak je niekto päťdesiatnik so základným vzdelaním alebo zdravotným postihnutím v akomkoľvek veku, nájsť si zamestnanie je v dôsledku tejto kombinácie takmer nemožné .

Realizácia: Sociálny podnik sa nachádza v multifunkčnom stredisku v obci Valaská. Funguje už 3 roky a vďaka tejto aktivite si našlo prácu 20 ľudí, ktorí sa venujú praniu a žehleniu. Firma prijíma ťažko zamestnateľné osoby, dlhodobo nezamestnaných, zdravotne postihnuté a znevýhodnené osoby, a to bez ohľadu na farbu pokožky. Projekt sa začal iniciatívou mladých Rómov asi pred tromi rokmi a stále funguje. Inkubátor, ktorý pripravuje 25 dlhodobo nezamestnaných a ťažko zamestnateľných na trhu práce, je schopný pokryť všetky prevádzkové náklady. Plánuje sa zvýšenie kapacity najmenej o 40 % a tiež rozšírenie činností o krajčírsku dielňu. Vyššie kapacity poskytujú lepšiu príležitosť na vytváranie zisku. Projekt dielne krajčírstva bude prepojený s práčovňou a žehlením bielizne. Naši zamestnanci budú šiť bielizeň a prenajímať ju spoločnostiam a organizáciám. Spoločnosť tak bude mať istotu, že bielizeň bola vypratá a vyžehlená v podniku.

Vďaka know-how vyvinutému priamo v sociálnom podniku, tento zamestnáva ľudí, ktorí sú spočiatku ťažko zamestnateľní v štandardnej firme. Niekedy je ťažké predstaviť si, čo to presne znamená. V práčovni sú zamestnané ženy, ktorým sa môže zdať, že automatická práčka je niečo ako urýchľovač častíc. Mnohé z nich videli či zapli automatickú práčku po prvý raz v živote.

Manažment: Organizáciu založil a vedie ju Ivan Mako, mladý vzdelaný Róm.

Organizácia začala z ničoho a po niekoľkých rokoch pripravuje svojich vlastných majstrov, administratívnych zamestnancov a manažérov. Napríklad Jana Majchutová mala veľký problém nájsť si prácu, pracovala v lese, potom mala iba dočasné zamestnania a počas zimy bola doma. Potom sa obrátila na sociálny podnik vo Valaskej, kde pracovala takmer na každej pozícii, od stavebných prác po upratovanie. Po roku bola povýšená na pozíciu manažéra práčovne s riadnou pracovnou zmluvou. Organizuje prácu v práčovni, komunikuje s klientmi a spolupracuje na marketingových aktivitách podniku.

Marketing: Komunikácia s klientmi je založená na osobnom kontakte. Zákazníci spoločnosti sú najmä z podnikateľského sektora - hotely, penzióny, sociálne zariadenia. Ak spoločnosť ponúka dobrú kvalitu, klient akceptuje poskytované služby. Spoločnosť sa tiež prezentuje inovatívnymi spôsobmi, napr. na hudobnom festivale Pohoda si postavili stan a poskytovali účastníkom festivalu služby práčovne. Tento stan bol pre mladých ľudí milým prekvapením.

— **Potrebné zdroje**

Zdroje: Počiatočný kapitál bol poskytnutý Nórsnym finančným mechanizmom v rámci projektu „Druhá lastovička“. Budova bývalej opustenej továrne bola zrekonštruovaná na multifunkčné centrum. Spoločnosť riadia 3 manažéri, vedúcim spoločnosti je Ivan Mako, predseda Združenia mladých Rómov.

Prevádzkové náklady sa pokrývajú z tržieb práčovne.

Sprievodné aktivity sa realizujú s podporou projektu Starter – program osobného rozvoja pre mladých ľudí.

Cielové skupiny:

- Dlhodobo nezamestnaní
- Ľudia vo veku nad 50 rokov
- Ženy po materskej/rodičovskej dovolenke
- Občania so zdravotným znevýhodnením
- Ľudia s nízkou kvalifikáciou

— **Časový rámc (začiatok/ukončenie)**

Činnosť Združenia sa začala v roku 1999, činnosť sociálneho podniku v roku 2015.

— Dôkaz úspechu (dosiahnuté výsledky)

Slovensko zápasí s problémom dlhodobej nezamestnanosti, v niektorých regiónoch je tento problém výraznejší. Každý príklad, ktorý vracia ľudí späť na trh práce, je užitočný, akceptovaný a cenený. Táto aktivita sociálneho podniku Valaská získala cenu Impact Hub za tvorivosť a inovácie v sociálnom podnikaní.

V súčasnosti pracuje pre sociálny podnik okolo 20 ľudí. Základným ukazovateľom úspechu sú ľudia, ktorí si nájdu svoje nové zamestnanie mimo sociálneho podniku. Toto je viditeľné aj vo Valaskej.

Práca v podniku motivuje ľudí aj k tomu, aby si zvyšovali kvalifikáciu. Traja členovia tímu študujú na vysokej škole, jeden zmaturoval na strednej škole. Mnohí zamestnanci sa zapísali na rôzne kurzy – niektoré z nich prebiehajú priamo v multifunkčnom centre, niektoré v školách.

Práčovňa a žehliareň sú v prevádzke už tri roky. Vďaka dobrým cenám podnik úspešne získava nové objednávky. Je to životne dôležité, pretože projekt je schopný samofinancovania a udržateľnosti. Iba na úhradu energií musia zarobiť najmenej 1 600 EUR mesačne. Zisk sa používa na krytie prevádzkových nákladov a investuje sa do budovy, ktorá je stále nedokončená. Neskôr sa zisk bude používať na ďalší vývoj. Lídrom Združenia je Ivan Mako, ktorého povzbudzujú viditeľné zmeny v životných príbehoch ľudí z regiónu, ktorí sú zamestnaní v sociálnom podniku. Nazýva to aj „naštartovaním človeka“.

Keďže cieľová skupina zápasí s mnohými zložitými problémami, združenie založilo aj akreditované sociálne poradenstvo. V budúcnosti by podnik mal poskytovať aj služby opatrovania detí.

Ľudia s finančnými ťažkosťami môžu získať finančnú pomoc (napr. dohodnuté splátkové kalendáre). Niektorí potrebujú mentorovanie aj pri kontakte a komunikácii so štátnymi inštitúciami.

— Ťažkosti/ Poučenia

Problémy súvisiace so začiatkom činnosti:

Združenie muselo nájsť budovu, dotácie na rekonštrukciu budovy. Toto sa riešilo cestou žiadostí o granty. V počiatočnej fáze im významne pomohlo niekoľko grantov zo štátnych, európskych a nórskeho zdrojov.

Dôležitý problém - Zamestnanci podniku niekedy nemajú základné zručnosti a mnohokrát treba veľa úsilia a pomoci, aby sa dokázali „odraziť od dna“ (pracovné terapie).

Niekedy sa stretávajú s neštandardnými problémami (napr. zamestnanec potrebuje okuliare, ale na ich zakúpenie nemá peniaze). Takéto každodenné problémy sa riešia pružne a v čo najkratšom čase.

— Udržateľnosť

Udržateľnosť je zabezpečená komplexom základných činností a ďalších doplnkových služieb poskytovaných v multifunkčnom centre, (kde sa nachádza sociálny podnik).

Základné činnosti - sociálny podnik musí byť schopný vytvárať zisk, ktorý pokryje všetky náklady a vytvára prostriedky na nový rozvoj. Poskytovanie služieb je dobre rozbehnuté a v rámci vytvoreného centra sa plánujú niektoré inovácie a rozšírenie.

Príklady doplnkových služieb pre zamestnancov (alebo ľudí z ohrozených skupín)

- Finančné poradenstvo – Mnoho ľudí nemá základné znalosti o tom, ako spravovať financie v domácnosti. Aby bolo možné zlepšiť ich životnú úroveň a napríklad znížiť ich dlhy, je potrebné poskytnúť im základné informácie aj v tejto oblasti.
- Právne poradenstvo – Ľudia riešia rôzne osobné problémy, vrátane exekúcií, vlastníctva majetku, nájomného, starostlivosti o deti (v prípade rozvodu) atď. Ich osobné schopnosti riešiť takéto problémy sú obmedzené, preto je takýto typ poradenstva veľmi osožný.
- Výučba – na získanie základných pracovných zručností (napr. obsluha priemyselných práčok, čo s čím sa môže/nemôže prať, aký program použiť pre rôzne odevy), ale niekedy aj na získanie obyčajných pracovných návykov.

Agentúra
na podporu
regionálneho
rozvoja Košice,
n. o.

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o.

Strojárskejšká 3

040 01 Košice

Tel.: +421 55 682 28 11

E-mail: arr@arr.sk

Web: www.arr.sk